

A photograph of a modern school hallway. The walls are white and feature large glass panels. A staircase with light-colored steps and a wooden handrail is visible in the center. To the left, there are wooden lockers with small labels. A small wooden stool is placed in the foreground. The ceiling has a grid pattern and a single cylindrical light fixture hangs from it.

PRINCIPIIS DE CURA I ESTÈTICA

ESCOLA DELS ENCANTS

CURS 2024-25

INTRODUCCIÓ

La cura i l'estètica dels materials i els espais són aspectes fonamentals en la creació d'entorns que afavoreixen el benestar, la funcionalitat i l'experiència humana. Quan parlem de cura, ens referim no només al manteniment adequat dels elements materials, sinó també a la consciència que aquests reflecteixen valors, cultura i respecte pel medi ambient. L'estètica, per la seva banda, no és només una qüestió superficial, sinó una eina que contribueix a establir connexions emocionals, a transmetre missatges i a fomentar el confort i la inspiració.

En primer lloc, la cura dels materials és essencial per garantir la durabilitat i la sostenibilitat. En un món cada cop més conscient de la necessitat de protegir els recursos naturals, mantenir en bon estat els materials no només implica una millor rendibilitat a llarg termini, sinó també una reducció de l'impacte ambiental. A través d'un ús responsable i del manteniment adequat, podem allargar la vida útil dels objectes i reduir el malbaratament. Això no només és una pràctica ecologia, sinó també una mostra de responsabilitat social i cultural.

Pel que fa a l'estètica dels espais, aquest factor va més enllà de la simple bellesa visual. Un espai ben dissenyat i cuidat pot tenir un gran impacte en les persones que l'habiten o utilitzen. L'arquitectura, el disseny d'interiors i el paisatgisme són disciplines que busquen crear espais que responguin a les necessitats físiques i emocionals de les persones, promovent la creativitat, la productivitat i la relaxació. La manera en què un espai es percep sensorialment (llum, color, textures, formes) influirà directament en l'estat d'ànim i en la qualitat de vida dels seus usuaris.

Finalment, la cura i l'estètica dels espais i els materials són elements que també afavoreixen la identitat i la pertinença. Els espais ben dissenyats, amb materials adequats i cuidats, poden ser una expressió de la cultura i els valors d'una comunitat. Els elements que integren aquests espais no només són simples objectes o estructures, sinó símbols de les idees que representen. Crear entorns que reflecteixin aquestes idees ajuda a enfortir els vincles emocionals i identitaris entre les persones i els llocs que habiten.

En resum, la cura i l'estètica dels materials i espais no són només qüestions de bellesa superficial, sinó elements vitals que influencien el benestar, la sostenibilitat i la identitat. La nostra manera de cuidar i dissenyar els espais té un impacte directe en la nostra vida quotidiana, i és fonamental per crear entorns que responguin a les necessitats físiques, emocionals i culturals de les persones. A l'escola dels Encants valorem l'estètica com un pilar fonamental del projecte d'escola. Quan parlem dels espais, incloem tant els ambients d'aprenentatge, com els espais polivalents, sales de reunions, àgores i despatxos.

LA IMPORTÀNCIA DELS ESPAIS EDUCATIUS I LA SEVA ESTÈTICA

L'entorn en el qual es desenvolupa l'aprenentatge juga un paper crucial en l'experiència educativa. Experts com Siro López, Ana Mombiedro, Rosan Bosch i Peter Barrett han analitzat com els espais educatius poden potenciar o dificultar els processos d'ensenyament i aprenentatge. Un espai ben dissenyat, bonic i ordenat no només afavoreix el benestar dels estudiants, sinó que també optimitza la concentració, la creativitat i la motivació.

L'estètica en els espais educatius no és un luxe, sinó una necessitat. Un ambient harmoniós i visualment atractiu influeix directament en la percepció que els alumnes tenen de l'aprenentatge. Colors adequats, mobiliari ergonòmic i una il·luminació adequada poden generar un impacte positiu en l'estat d'ànim dels estudiants i en la seva capacitat de retenció d'informació.

L'ordre i l'organització també són factors clau. Una aula endreçada, amb espais ben definits i zones adaptades a diferents activitats, facilita l'atenció i el treball en equip. Estudis de Peter Barrett mostren que aspectes com la llum natural, la ventilació i la flexibilitat dels espais poden millorar el rendiment acadèmic fins a un 16%.

Dissenyadors com Rosan Bosch defensen la creació d'entorns que fomentin la creativitat i l'exploració, utilitzant dissenys innovadors i allunyats de l'aula tradicional. Per la seva banda, Ana Mombiedro destaca la importància d'integrar principis de neuroarquitectura, assegurant que els espais siguin funcionals i emocionalment estimulants.

En definitiva, un espai educatiu atractiu i ben estructurat no només millora l'experiència d'aprenentatge, sinó que també contribueix al desenvolupament integral dels estudiants. La planificació d'aquests entorns ha de considerar no només la funcionalitat, sinó també l'impacte emocional i cognitiu que generen en aquells que els habiten.

PRINCIPIS DE LA NEUROARQUITECTURA APLICATS A L'AULA

La neuroarquitectura estudia com els espais influeixen en el comportament, les emocions i el rendiment cognitiu de les persones. Aplicada a l'educació, permet dissenyar aules que afavoreixin l'aprenentatge, el benestar i la motivació dels estudiants. Aquests principis estan recollits en obres com el llibre d'Ana Mombiedro, així com en els treballs d'altres experts com Christoph Hölscher, Francisco Mora, John Eberhard, Isabel Montiel Vaquer i Paloma Yali Lei Xia. Tots ells destaquen la importància d'un entorn dissenyat segons criteris neurocientífics per afavorir el desenvolupament infantil i el rendiment acadèmic.

1. La influència de la llum natural

La llum natural millora la concentració i el rendiment acadèmic. És fonamental situar els espais d'estudi prop de finestres i evitar llums artificials fredes que poden generar fatiga visual. L'ús de cortines translúcides permet regular la llum sense eliminar-la completament. Segons l'Anna Mombiedro i el Francisco Mora, la il·luminació adequada pot contribuir a un millor equilibri emocional i a una estimulació cognitiva més eficient.

2. Colors i impacte emocional

Els colors tenen un efecte directe en l'estat d'ànim i la capacitat de concentració. Colors suaus com el blau i el verd afavoreixen la relaxació i l'atenció, mentre que tons càlids poden estimular la creativitat. És recomanable evitar colors massa intensos en grans superfícies per evitar distraccions. Mombiedro i Isabel Montiel Vaquer expliquen que la selecció cromàtica adequada pot potenciar l'aprenentatge i afavorir un ambient més acollidor.

3. Flexibilitat i adaptabilitat de l'espai

Les aules han de ser flexibles per adaptar-se a diferents activitats d'aprenentatge. L'ús de mobiliari modular permet reconfigurar l'espai segons les necessitats, fomentant tant el treball en grup com l'estudi individual. John Eberhard subratlla la importància de crear espais polivalents que s'ajustin a les necessitats canviants dels alumnes.

4. Creació de microespais

Dins d'una mateixa aula, es poden dissenyar diferents zones o microespais destinats a activitats específiques.

Segons Paloma Yali Lei Xia, la segmentació de l'espai en zones diferenciades permet respectar els diferents ritmes d'aprenentatge i potenciar la concentració.

5. Integració d'elements naturals

La presència de materials naturals i plantes millora la qualitat de l'aire i genera un ambient més saludable. La connexió amb la natura a través de grans finestrals, parets verdes o materials com la fusta contribueix a un major benestar emocional. Christoph Hölscher destaca que la biofília –la connexió innata amb la natura– influeix positivament en la regulació emocional dels infants.

6. Ergonomia i confort

El mobiliari ha de ser ergonòmic i adaptat a les necessitats dels alumnes. Taules i cadires ajustables, així com superfícies de treball adequades, redueixen la fatiga i milloren la postura

corporal. Aquesta adaptabilitat del mobiliari és fonamental segons els estudis d'Anna Mombiedro i Francisco Mora per garantir una bona experiència d'aprenentatge.

7. Reducció del soroll i qualitat acústica

El soroll excessiu pot dificultar la concentració i augmentar l'estrès. És important utilitzar materials que absorbeixin el so, com moquetes, cortines gruixudes i panells acústics, per reduir el soroll ambiental dins l'aula. En els seus treballs, Mombiedro i John Eberhard, mencionen la importància de l'acústica en l'ambient escolar per reduir la fatiga mental i millorar la comprensió.

8. Tecnologia integrada de manera equilibrada

Les eines digitals han de ser un complement a l'aprenentatge, però sense convertir-se en una distracció constant. Les pantalles han d'estar situades a una altura adequada i l'ús de la tecnologia ha d'estar planificat de manera que potenciï les activitats educatives. Segons Mombiedro i Isabel Montiel Vaquer, la integració de la tecnologia ha de ser conscient i equilibrada, evitant la sobrecàrrega sensorial.

L'aplicació dels principis de la neuroarquitectura en l'aula té un impacte directe en el benestar i el rendiment dels estudiants. Un espai ben dissenyat pot fomentar la motivació, reduir l'estrès i millorar la qualitat de l'aprenentatge. Com apunten Anna Mombiedro, Francisco Mora i Christoph Hölscher, el disseny dels espais escolars hauria de basar-se en les necessitats neurològiques i emocionals dels infants. Els docents, en col·laboració amb dissenyadors d'espais educatius i experts en neuroarquitectura com John Eberhard i Paloma Yali Lei Xia, poden transformar les seves aules per crear entorns més saludables, flexibles i estimulants.

CREACIÓ D'ESP AIS I MICROESP AIS

La creació d'espais i microespais dins l'aula és fonamental per fomentar un ambient d'aprenentatge òptim. Segons els principis de la neuroarquitectura, el disseny dels espais educatius influeix directament en les emocions, la cognició i el comportament dels estudiants.

L'autora Jenny Silvente, en el seu llibre "Diseñar espacios educativos", proposa que els espais han de dignificar l'acció dels infants, considerant les seves necessitats i interessos. Aquesta obra ofereix bases de disseny que ajuden els professionals de l'educació a reflexionar i millorar els entorns escolars, creant ambients harmònics i estètics que promouen el benestar i l'aprenentatge.

Per implementar aquests principis en la teva escola, és recomanable:

- Analitzar les necessitats específiques dels infants: Identificar quines activitats es realitzen a l'aula i com es poden crear zones específiques que les afavoreixin.
- Fomentar la flexibilitat espacial: Utilitzar mobiliari modular que permeti reconfigurar l'espai segons les activitats, promovent tant el treball en grup com individual.
- Incorporar elements naturals: Integrar plantes, llum natural i materials orgànics per crear una connexió amb la natura, la qual cosa millora la concentració i el benestar.
- Considerar l'ergonomia i el confort: Assegurar-se que el mobiliari sigui adequat a l'edat i mida dels alumnes, proporcionant comoditat i facilitant una postura correcta.
- Crear microespais temàtics: Dissenyar racons o zones dedicades a activitats específiques, com lectura, experimentació o descans, que estimulin diferents àrees de desenvolupament.

Implementant aquests aspectes, els docents poden transformar les aules en entorns que no només eduquen, sinó que també inspiren i cuiden els alumnes, seguint els principis de la neuroarquitectura i les propostes de la Jenny Silvente.

ACORDS D'ESCOLA RESPECTE A DIFERENTS ASPECTES:

Respecte pels materials

Des de l'escola fomentem el respecte i això inclou el respecte pels materials.

Els adults vetllem pel respecte per les instal·lacions, el mobiliari i els materials.

Posem atenció a:

- cuidar les plantes (i els peixos de Batecs)
- tractar els materials amb cura: peces, capsos i endreça a les seves capsos
- tenir cura dels mobles que hi ha a l'escola
- cuidar les instal·lacions evitant guixar o embrutar les parets, evitant donar cops a les portes
- treure les sabates sobre les catifes
- tenir cura en l'ús dels llibres
- fer un ús sostenible del material fungible

Manteniment i conservació

La cura inclou el seu manteniment i conservació.

Posem atenció a:

- conservar tot el que hi ha a l'escola
- reparar llibres i materials desgastats i trencats
- reparar mobles
- la neteja de mobles i instal·lacions brutes, guixades o en mal estat
- que no faltin peces en els jocs de taula

- les capses dels jocs i materials estiguin en bon estat o es canvien per una de nova; no tenir capses trencades
- que no faltin peces als trencaclosques (que faltin més de 3 peces el farà inservible)
- els llapis han de tenir punta; els retoladors taps i els porta cel·los, cel·los

Neteja

Els adults vetllem perquè la neteja hi sigui present.

Posem atenció a:

- llençar les coses a la paperera corresponent, fomentant el reciclatge
- vetllar perquè els espais estiguin nets
- rentar o donar a rentar a la persona conserge les teles i les robes
- manteniment de les catifes seguint el que s'hagi acordat
- escombrar després d'esmorzar
- estirar la cadena del vàter i mantenir els lavabos nets i amb paper

L'ordre

L'ordre ajuda a generar equilibri, facilita l'ús i compartició de materials i espais i alhora genera un ambient més generador de pau. Els adults vetllem per tenir els espais cuidats i ordenats.

Posem atenció a:

- prou mobiliari per als infants però no excessiu
- posició del mobiliari que faciliti crear diferents racons i alhora que faciliti la circulació airejada i espaiosa dels infants
- material suficient, però no excessiu, justament allò que es necessiti
- material fungible: estris i eines a l'abast, adequat de quantitat i qualitat
- claredat en la ubicació de cada material acord al seu ús
- que els infants deixin cada cosa al seu lloc corresponent
- paperes al costat/a sota dels mocadors o papers d'eixugar

Estètica

Els adults cultivem el gust estètic i posem atenció a l'estètica a l'escola.

Posem atenció a:

- els colors triats per a ambientar un espai seran neutres, no estridents i el més acostat als colors de la natura per transmetre serenor
- els materials seran els més naturals i ecològics possibles
- combinació de colors que transmetin equilibri en tot l'espai
- no sobrecarregar de materials
- materials naturals i només excepcionalment de plàstic (en cas que així s'acordi). Prioritzar la fusta, el vímet, el metall, etc.
- evitar cartells i materials plastificats si es poden tenir en altres formats i materials

ANNEXOS

L'ESTÈTICA

Clarament, l'estètica és un tema profundament ric i fonamental quan es parla de la cura dels materials i dels espais. Si bé sovint associem l'estètica amb la bellesa superficial, aquesta té un significat molt més ampli, ja que afecta diversos àmbits de l'experiència humana, des de la percepció emocional fins a la funcionalitat. A continuació, ampliem el concepte de l'estètica, destacant els seus aspectes més rellevants.

1. L'ESTÈTICA COM A ELEMENT EMOCIONAL I PSICOLÒGIC

L'estètica, en primer lloc, té una relació directa amb les emocions i la psicologia humana. La manera com un espai es percep pot influir profundament en l'estat d'ànim i el benestar de les persones que el visiten o el viuen. Els colors, la llum, la distribució i la textura dels materials poden activar certes respostes emocionals, sigui tranquil·litat, energia, creativitat o fins i tot estrès.

Per exemple, els espais amb una bona combinació de colors suaus i materials naturals, com la fusta o la pedra, poden evocar sentiments de calma i serenitat. Això és fonamental en llocs com els hospitals, les escoles o els centres de treball, on la creació d'un ambient equilibrat i acollidor pot ajudar a reduir l'estrès i millorar la concentració i la salut mental.

D'altra banda, espais més dinàmics i amb colors vius poden incentivar la creativitat i la col·laboració, com en els espais de treball o en els centres d'art. A escala emocional, l'estètica és capaç d'estimular respostes profundes que poden tenir un impacte directe en la nostra qualitat de vida.

2. ESTÈTICA I PERCEPCIÓ SOCIAL

L'estètica no només afecta la percepció individual, sinó també la col·lectiva. Els espais i els materials que triem reflecteixen el gust, les creences i els valors d'una societat o una comunitat. Això vol dir que l'estètica és també un mitjà de comunicació i identitat cultural. Un espai dissenyat amb una estètica acurada pot expressar la història d'un lloc, la seva evolució i la seva relació amb el medi ambient.

Per exemple, en les arquitectures tradicionals de diferents parts del món, les eleccions estètiques no són només decoratives, sinó que són profundament arrelades a la identitat cultural, els materials locals i els valors comunitaris. Això es reflecteix en la manera com els espais responen al clima, als recursos naturals disponibles i a les creences espirituals o socials de la comunitat.

De la mateixa manera, l'estètica d'un edifici, un barri o una ciutat pot ser també una eina de regeneració urbana. La remodelació d'espais degradats amb un enfocament estètic i funcional pot ajudar a revitalitzar comunitats i fomentar la sensació de pertinença i orgull entre els seus habitants. Un espai cuidat i estèticament agradable genera una impressió positiva, pot atraure visitants i afavorir una millor qualitat de vida per als residents.

3. L'ESTÈTICA COM A FUNCIO I DISSENY

És important destacar que l'estètica no ha de ser vista com una característica superficial o independent de la funcionalitat d'un espai. En realitat, l'estètica i la funcionalitat han de treballar conjuntament. Un disseny estèticament agradable és més que una qüestió d'aspecte visual; ha de servir també per millorar la qualitat de l'espai en termes de confort, circulació, accessibilitat i ús pràctic.

L'estètica ben entesa implica una selecció de materials que no només siguin agradables visualment, sinó que també siguin adequats per a l'ús del lloc. Per exemple, en un espai públic, es poden triar materials resistents i fàcils de mantenir que alhora siguin bonics, com el gres o el formigó, que poden oferir una durabilitat excel·lent sense sacrificar l'aspecte visual. El disseny estètic i la funcionalitat han de ser sinònims, ja que un espai que no sigui pràctic, malgrat ser bonic, pot arribar a generar frustració o desconexió amb els usuaris.

4. L'ESTÈTICA I LA SOSTENIBILITAT

Un altre aspecte crucial en la reflexió sobre l'estètica és la seva relació amb la sostenibilitat. L'estètica actual busca cada vegada més integrar els valors ecològics en el disseny dels espais. El respecte pel medi ambient no només es manifesta en l'ús de materials ecològics o reciclats, sinó també en la creació d'espais que respectin l'harmonia amb la natura i que utilitzin les condicions locals de manera intel·ligent.

La integració d'espais verds, com jardins, terrasses amb plantes o sostres verds, no només afegeix valor estètic a l'entorn, sinó que també té beneficis per al benestar emocional i físic dels usuaris, ja que la natura té un impacte positiu en la reducció de l'estrès i la millora de la qualitat de l'aire. A més, l'estètica sostenible implica la selecció de materials que no només siguin atractius, sinó que també siguin duradors i responsables, com la fusta certificada, els materials reciclats o les tècniques constructives que minimitzen el consum energètic.

5. ESTÈTICA I TEMPORALITAT

Finalment, l'estètica també està relacionada amb la percepció del temps. Els espais que ens envolten poden reflectir i respectar les tradicions d'una època passada, alhora que incorporen innovacions que responen a les necessitats i gustos contemporanis. L'equilibri entre el clàssic i el modern és una manera d'homenatjar el passat sense renunciar a la funcionalitat i a les possibilitats de disseny que la tecnologia i les noves tècniques constructives ofereixen. Això permet crear espais que no només siguin bells avui, sinó que també siguin perennes i resistents al pas del temps, amb materials i dissenys que evolucionin amb el temps, mantenint sempre una certa rellevància.

CONCLUSIÓ

L'estètica és, per tant, un factor integral en la creació d'espais que no només siguin bells, sinó també funcionals, emocionals i responsables. La cura dels espais i dels materials, amb un enfocament estètic que tingui en compte les necessitats humanes, socials, ambientals i culturals, és fonamental per construir entorns més agradables, saludables i sostenibles. Així, l'estètica es converteix en una eina que contribueix al nostre benestar i a la nostra connexió amb el món que ens envolta.